

Integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie vanaf 2017: een verbindende samenwerking tussen ASD, ketenpartners en achterban

**Het Dagelijks Bestuur van
De Adviesraad Sociaal Domein “De Fryske Marren”**

Langweer, Lemmer, Joure, Terherne, 27 februari 2017

Postbus 101
8500 AA Joure www.adviesraadsociaaldomein-defryskemarren.frl
Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren

1
Contactpersoon:
Mevrouw J. Brouwer,
ambtelijk secretaris

1.	Inleiding	3
1.1.	De opbouw van de notitie	
2.	Aanleiding vorming Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren	3
	Afbeelding 1: De drie transities	4
3.	Burger- en cliëntenparticipatie, een overlegstructuur	5
3.1.	Integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie vanaf 2017: een verbindende samenwerking tussen ASD, ketenpartners en achterban	6
	Afbeelding 2: Schema burger- en cliëntenparticipatie	7
3.2.	De werkgroep Jeugd wordt opgeheven	8
4.	Integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie	9
	Afbeelding 3: Schema integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie	9
4.1.	Samenwerking tussen Adviesraad, Ketenpartners en Belangenbehartigers	9
4.1.1.	AD-HOC Werkgroepen	9
4.1.2.	De werkgroep Wmo	10
4.1.3.	De werkgroep Participatie	10
4.1.4.	Het dagelijks bestuur/ voorzitter	10
5.	Enige consequenties	10
5.1.	Tijdsinvestering	10
5.2.	Keuzes	10
6.	Conclusie	11

1. Inleiding

De laatste ASD vergadering is het DB verzocht om met een voorstel te komen over het ondervangen van de gevolgen van het, nu nog officieus, opheffen van de werkgroep Jeugd.

Hierover nadenkend en daarbij ook de vragen van ASD-leden meenemend binnen welke kaders de burger- en cliëntenparticipatie door de Adviesraad vorm moet worden gegeven, heeft het DB de behoefte om het verzoek en de vragen gecombineerd te beantwoorden.

Veel, heel veel is vastgelegd in de diverse notities die, nadat de leden van de Adviesraad akkoord zijn gegaan, aan het College en de Raad zijn aangeboden. De informatie die hierna volgt is dan ook grotendeels bekend. De fijnproevers en “factcheckers”, heel belangrijk in deze dagen, verwijzen we graag voor een verdere onderbouwing naar IBABS, alle geaccordeerde stukken waaraan wordt gerefereerd zijn hierin te vinden.

1.1. De opbouw van de notitie

In hoofdstuk 1 nemen we jullie nog even mee terug naar het verleden. “Waarop is burger- en cliëntenparticipatie ook al weer gebaseerd en waarvoor is het in de plaats gekomen? Hoe verhoudt de Verordening van de ASD zich tot de wettelijke bepalingen op basis waarvan de ASD en zijn leden moeten functioneren?”

Hoofdstuk 2 geeft de stand van zaken weer tussen 2015 en begin 2017. De uitdaging waar de Adviesraad nu voor staat wordt beschreven, evenals de ontwikkeling van de integrale burger- en cliëntenparticipatie én de advisering als verbindende werkvorm.

In hoofdstuk 3 wordt vervolgens beschreven hoe het DB vindt dat het nu verder moet met het vormgeven van en inhoud geven aan de integrale burger- en cliëntenparticipatie en de advisering. De gevolgen voor de werkgroepen en de leden worden aangeduid en ook wordt ingegaan op de samenwerking met en het belang van de belangen- en cliëntenorganisaties.

Hoofdstuk 4 gaat in op de gevolgen van de nieuwe opzet voor de Adviesraad, en beschrijft hoe de werkgroepen van de Adviesraad zich verhouden tot en samenwerken met de ketenpartners/ belangenbehartigers en de vertegenwoordigers van de achterban.

Hoofdstuk 5 beschrijft enige gevolgen van de nieuwe opzet v.w.b. tijdsinvestering en het stellen van prioriteiten. Hoofdstuk 6, tenslotte, sluit af met de conclusie.

Het DB is van mening dat deze notitie antwoord geeft op de gestelde vragen en de basis is voor de verdere ontwikkeling van de burger- en cliëntenparticipatie.

2. Aanleiding vorming Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren

In 2013 wordt in, toen nog, De Friese Meren (DFM) gestart met een proces waarin wordt onderzocht op welke wijze de gemeente de advisering opnieuw vorm kan geven en hoe er invulling gegeven kan worden aan burger- en cliëntenparticipatie. Aanleiding hiervoor is het vaststellen van de notitie ‘Mééérkracht’ door de gemeenteraad. In deze gemeentelijke notitie is het voorstel opgenomen om een integraal adviesorgaan te vormen.

Een nieuwe vorm is volgens de gemeente DFM nodig omdat het sociaal domein in beweging is.

Binnen het sociaal domein wordt gewerkt aan een efficiëntere en ontokerde samenwerking met organisaties en inwoners op het vlak van welzijn, zorg, werk en inkomen. Eén van de doelen is om in samenhang te kijken naar de hulpvraag van een inwoner. Om in deze veranderingen mee te kunnen sturen is in de ogen van de gemeente DFM integrale advisering vanuit één adviesorgaan van inwoners en ervaringsdeskundigen van groot belang.

Tot bijna eind 2014 gebeurt de advisering door drie raden:

- de Wmo-adviesraad
- de WWB-cliëntenraad
- het OSS, Overlegorgaan Senioren Skarsterlân
(Daarnaast is er een Jeugdraad Lemmer)

Vanaf januari 2015 gebeurt de advisering door één orgaan:

De Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren. De basis voor de vorming van de Adviesraad bestaat uit vijf delen:

Afbeelding 1: De drie transities

- I. De transities in het sociaal domein
- II. Nieuwe Wmo-wetstekst
- III. Nieuw Participatiewet
- IV. Raadsbesluit gemeente De Friese Meren
- V. Verordening Adviesraad Sociaal Domein Gemeente de Friese Meren

Ad I. De transities in het sociaal domein

Drie decentralisaties op het terrein van de AWBZ, de jeugdzorg en werk en inkomen (Participatiewet). Een belangrijk uitgangspunt van de nieuwe Wmo is 'meedoen'. Van burgers wordt verwacht dat zij op allerlei manieren meedoen aan de maatschappij. De verwachtingen naar de burger op het punt van diens

participatie en zelfredzaamheid zijn in deze Wmo 2015 opnieuw gedefinieerd.

Maar de decentralisatie van AWBZ-taken naar de nieuwe Wmo staat niet op zich. Met ingang van 2015 zijn gemeenten nu ook verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Het gaat hier om de provinciale jeugdzorg, de jeugdbescherming en –reclassering, de jeugd-ggz en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugd. Bovendien legt het Rijk de uitvoering van de Participatiewet vanaf 2015 (voor WWB, voormalig Wajong en Wsw) eveneens bij gemeenten. Zelf kunnen voorzien in het eigen levensonderhoud door betaald werk, ook voor mensen met een beperking en een afstand tot de arbeidsmarkt, is het streven.

Al met al zijn de gemeenten vanaf 2015 verantwoordelijk voor ondersteuning aan burgers die onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat tot participatie, voor de jeugdzorg, en voor toeleiding naar werk en inkomen. Het gevolg van deze decentralisaties – **de zogenaamde 3D's** - is dat gemeenten aanmerkelijk meer taken moeten uitvoeren.

Ad II. Nieuwe Wmo-wetstekst

Artikel 2.13. lid 3:

3. In de verordening wordt bepaald op welke wijze ingezetenen worden betrokken bij de uitvoering van deze wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop zij:

- a. in de gelegenheid worden gesteld voorstellen voor het beleid te doen;
- b. vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;
- c. worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;
- d. deel kunnen nemen aan periodiek overleg;

- e. onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;
- f. worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie.

Ad III. Nieuwe Participatiewet

Artikel 47 Cliëntenparticipatie:

De gemeenteraad stelt bij verordening regels over de wijze waarop de personen, bedoeld in artikel 7, eerste lid, of hun vertegenwoordigers worden betrokken bij de uitvoering van deze wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop deze personen of hun vertegenwoordigers:

- a. vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;
- b. worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;
- c. deel kunnen nemen aan periodiek overleg;
- d. onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;
- e. worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie.

Ad IV. Raadsbesluit gemeente De Friese Meren

(Artikel 149 Gemeentewet: De raad maakt de verordeningen die hij in het belang van de gemeente nodig oordeelt)

In de vergadering van 25 juni 2014 besluit de raad van, toen nog, De Friese Meren:

1. kennis te nemen van de notitie 'burger- en cliëntenparticipatie in De Friese Meren (4 december 2013)' inclusief reactienota;
2. de notitie 'Vorming brede adviesraad sociaal domein' vast te stellen;
3. de brede adviesraad op te richten en de Wmo-adviesraad en de WWB cliëntenraad te ontbinden per 1 januari 2015;
4. de brede adviesraad structureel te subsidiëren met een bedrag van € 31.330,-, met ingang van 1 januari 2015.

Het raadsbesluit houdt in dat in DFM wordt gekozen voor de ontwikkeling van een integraal adviesorgaan, een breed Sociaal Platform. In dat adviesorgaan worden de voorheen gescheiden beleidsterreinen Werk (WWB en Wsw), Zorg (Wmo) en Jeugd samengebracht.'

Ad V: Verordening Adviesraad Sociaal Domein gemeente De Friese Meren

Wettelijke grondslag: artikel 149 Gemeentewet, artikel 2.1.3 lid 3 Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna Wmo), artikel 47 van de Participatiewet. Datum in werking treding: 1 januari 2015

N.B.: In de Jeugdwet is geen beschrijving opgenomen waar cliëntenparticipatie aan dient te voldoen. Echter, de gemeente heeft aangegeven integrale advisering belangrijk te vinden en dit geldt dus ook op dit terrein. In de verordening voor de nieuwe brede adviesraad geeft de gemeente DFM onder meer aan deze wettelijke voorschriften invulling.

3. Burger- en cliëntenparticipatie, een overlegstructuur

Vanuit de in 2. beschreven wettelijke basis is de Adviesraad in januari 2015 aan de slag gegaan. De Adviesraad richt zich niet alleen op een grote verscheidenheid aan aandachtsgebieden, maar dient tegelijkertijd te zorgen voor een structuur waarin de burgerparticipatie, **zie de hierboven aangeduide wetgeving, het raadsbesluit en de verordening**, goed wordt georganiseerd.

In de verordening van Adviesraad Sociaal Domein gemeente De Friese Meren, artikel 2, 3^e lid staat namelijk:

3. De adviesraad zorgt voor de wettelijk voorgeschreven cliëntenparticipatie, onder meer vermeld in de Wmo en de Participatiewet.

Burger- en cliëntenparticipatie heeft kans van slagen indien de vertegenwoordiging middels geformaliseerde netwerken en platforms goed geregeld is. Bij de start van de Adviesraad wordt snel duidelijk dat de keuzes van de gemeenteraad, zie **ad IV, pag. 5**, tot gevolg hebben dat niet alleen de Wmo-adviesraad en de WWB-cliëntenraad niet meer bestaan, maar dat ook de overige platforms er mee stoppen. De vertegenwoordiging door en de communicatie met de achterban is derhalve in **één** keer verdwenen.

De Adviesraad vult deze leemte op door, handelend op basis van de verordening Adviesraad Sociaal Domein De Friese Meren, vanuit de drie taakgebieden van het Sociaal Domein te werken:

- Wmo: zorg en maatschappelijke ondersteuning
- Participatie: werk en inkomen
- jeugd

Tot begin 2017 zijn de leden van de Adviesraad verdeeld over de drie, bij de taakgebieden behorende, werkgroepen en participeren ze daarnaast in ad hoc werkgroepen die worden geformeerd zodra de realiteit daarom vraagt.

**3.1. Integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie vanaf 2017:
een verbindende samenwerking tussen ASD, ketenpartners en achterban**

Op basis van twee jaar functioneren en het in deze periode verworven inzicht, vindt de ASD dat in 2017 de integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie 'van onderen op' en dus vanuit de burger vorm en inhoud krijgt. De basisgedachte is dat de ASD nog meer gevoed gaat worden vanuit een wisselwerking met de samenleving: ketenpartners/ het samenwerkingsverband met Punt Twa, Humanitas, VerSUS en andere burgerinitiatieven. (Het samenwerkingsverband wordt overigens nog steeds uitgebreid).

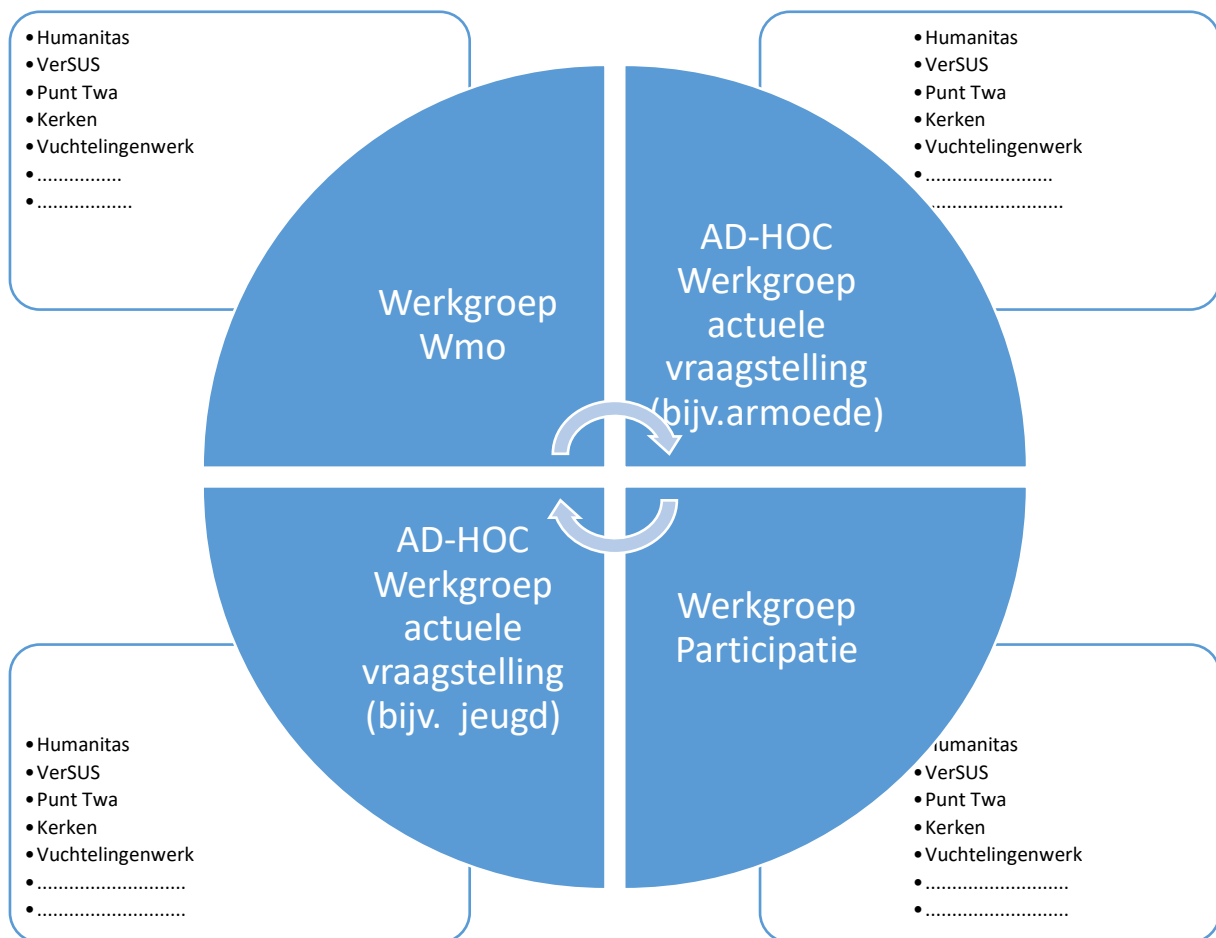
Een ander belang is het vanuit dit samenwerkingsverband betrekken van de ketenpartners/ achterban bij de advisering.

Een opzet die naadloos aansluit bij en verwoord wordt in de door de gemeenteraad aangenomen notities:

- Mééérkracht (april 2013), Burger- en cliëntenparticipatie in de Friese Meren (DFM december 2013)
- Vorming brede adviesraad sociaal domein (DFM juni 2014)
- Evaluatie functioneren Adviesraad Sociaal Domein De Fryske Marren Periode januari 2015 tot en met oktober 2015 (ASD oktober 2015)
- Gemeentelijke evaluatie Adviesraad Sociaal Domein, n.a.v. verzoek gemeenteraad (voorjaar 2016)

In de nieuwe opzet blijven de twee werkgroepen Wmo en Participatie. Op basis van acute situaties en vraagstelling richt de ASD een ad-hoc werkgroep op waarin ASD-leden zitting hebben die affiniteit met het onderwerp en/ of de vraagstelling hebben. Armoede- en minimabeleid, Wonen met Zorg, Jeugdzorg, VN-verdrag voor mensen met een beperking, zijn een paar voorbeelden van mogelijke tijdelijke werkgroepen.

Afbeelding 2: Schema burger- en cliëntenparticipatie

Aan de AD-HOC WERKGROEPEN nemen zowel ASD-ers als ervaringsdeskundigen vanuit (keten)organisaties/ samenleving en belangengroeperingen deel. Deze werkgroepen worden samengesteld n.a.v. meervoudige vragen vanuit de samenleving en/ of de gemeente. De ASD is de **regisseur**, die ervoor zorgt dat de groepen die aanspraken maken op regelingen en/ of voorzieningen, samen-sturend en met **samenredzaamheid** als doel, op basis van gelijkwaardigheid de integrale advisering en daarmee de burger- en cliëntenparticipatie vorm en inhoud geven. Deze aanpak sluit aan bij het toenemend bewustzijn dat men gezamenlijk verder komt en dat mensen zich met dat doel voor ogen verenigen en organiseren. De ASD speelt op deze ontwikkeling in door verbinding te maken met de kracht van netwerken (ketenpartners, belangenorganisaties, achterban) buiten de Adviesraad

Samenredzaamheid is voor de ASD dé vertaling en de uitwerking van het Friese begrip Mienskip en is een door de ASD gerecycled begrip van de journalist/ auteur Pieter Hilhorst (Volkskrant 6 oktober 2009).

3.2. De werkgroep Jeugd wordt opgeheven

De werkgroep Jeugd als zelfstandige werkgroep verdwijnt. In de provincie Fryslân zijn de meeste zaken, die met de uitvoering van de Jeugdwet van doen hebben, bovenregionaal (regiogemeente Leeuwarden) geregeld. In de ASD komen weinig zaken aan de orde die specifiek voor de gemeente DFM gelden.

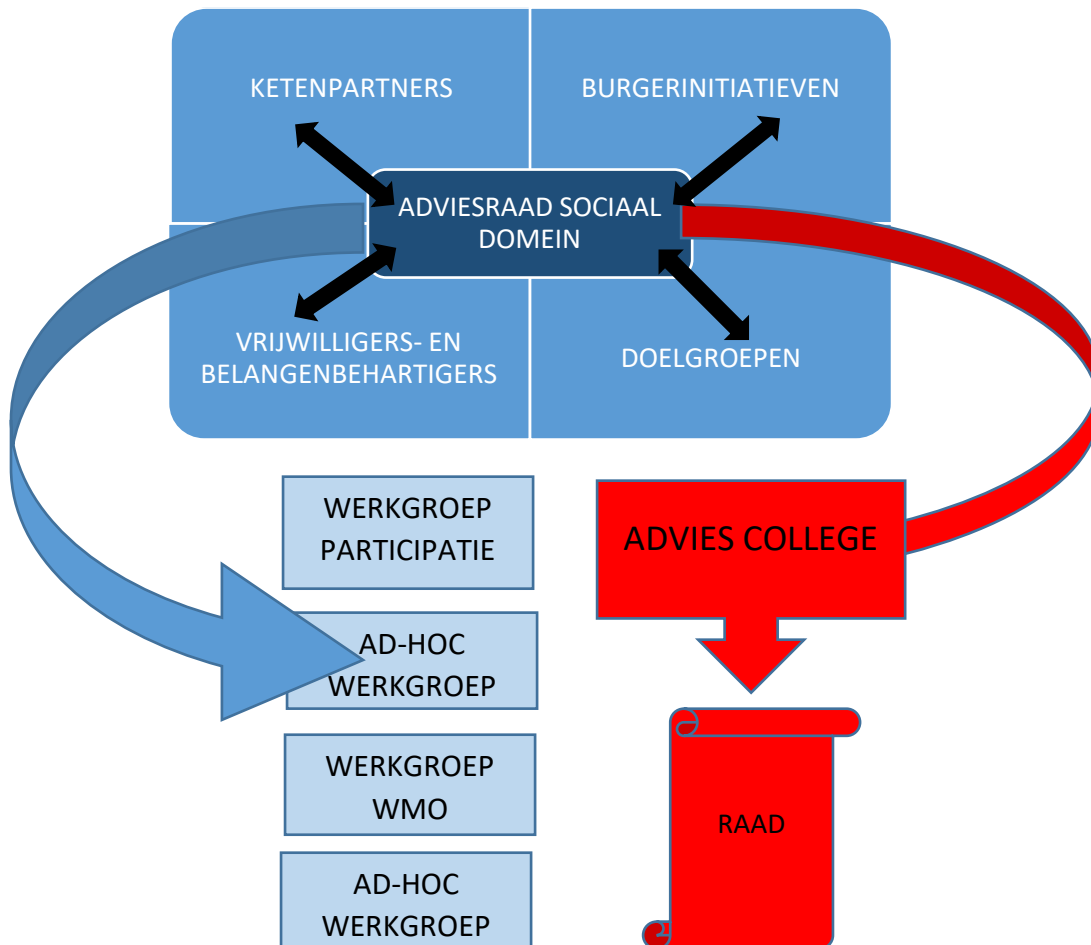
Aangezien de Jeugdwet samen met de Wmo- en de Participatiewet expliciet in de Verordening van de ASD wordt genoemd, behoort dit domein wel degelijk tot de advisering en de burger- en cliëntenparticipatie van de ASD. Om deze reden blijven twee leden van de ASD de ontwikkelingen op het terrein van het sociaal domein Jeugd volgen en kunnen ze specifieke “jeugdonderwerpen” voor de ASD-vergaderingen agenderen. Tevens kunnen zij voorstellen doen om ad-hoc werkgroepen te formeren die zich buigen over specifieke, aan het sociaal domein Jeugd gebonden onderwerpen. De huidige inschatting is dat dit incidenteel zal gebeuren. Omdat er goede contacten zijn met de beleidsambtenaren die de Jeugdwet in portefeuille hebben, zijn deze twee leden van de ASD goed op de hoogte van wat er speelt.

De leden van de voormalige werkgroep “Jeugd” maken in de nieuwe opzet deel uit van de werkgroep Wmo en – Participatie.

4. Integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie

Afbeelding 3: Schema integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie

4.1. Samenwerking tussen Adviesraad, Ketenpartners en Belangenbehartigers

4.1.1. AD-HOC Werkgroepen

Voor acute vragen, verzoeken en thema's die de domeinen Wmo en Participatie overlappen of betrekking hebben op Jeugd-specifieke onderwerpen, worden ad-hoc werkgroepen opgericht. Deze ad-hoc werkgroepen vormen de, in de hoofdstukken 2 en 3 verwoorde, basis voor een geformaliseerde samenwerkings- en overlegstructuur met de achterban. De ad-hoc werkgroepen voeden de Adviesraad op basis van de samenwerking zoals aangegeven in afbeelding 3 en § 3.1. Gevraagde en ongevraagde adviezen worden in deze werkgroepen voor de ASD-vergadering geagendeerd en twee of meer leden van werkgroep Participatie en/of Wmo zijn bij de voorbereiding en uitwerking betrokken.

De ad-hoc werkgroepen agenderen vanuit de overleggen met de ketenpartners/ belangengroepen de conceptadviezen (zowel gevraagd- als ongevraagd advies) die in deze overleggen zijn voorbereid.

Voordelen voor de ASD zijn de tijdswinst v.w.b. de advisering, het delegeren van taken en overlegmomenten naar de ad-hoc werkgroepen/ketenpartners en het direct voeling houden met de ontwikkelingen in de samenleving.

4.1.2. De werkgroep Wmo

Richt zich op die onderdelen die de uitvoering van de Wmo betreffen. Stelt daarnaast vanuit het overleg met de ketenpartners/ belangengroeperingen/ AD-HOC Werkgroepen de onderwerpen voor de ASD-vergadering aan de orde. Agendeert vanuit de overleggen met de ketenpartners/ belangengroeperingen de conceptadviezen (zowel gevraagd- als ongevraagd advies) die in deze overleggen zijn voorbereid.

4.1.3. De werkgroep Participatie

Doet hetzelfde als de werkgroep Wmo, maar dan vanuit de invalshoek werk & inkomen en alles wat daar in het Sociaal Domein mee samenhangt. Stelt daarnaast vanuit het overleg met de ketenpartners/ belangengroeperingen/ AD-HOC Werkgroepen de onderwerpen voor de ASD-vergadering aan de orde. Agendeert vanuit de overleggen met de ketenpartners/ belangengroeperingen de conceptadviezen (zowel gevraagd- als ongevraagd advies) die in deze overleggen zijn voorbereid.

4.1.4. Het dagelijks bestuur/ voorzitter

Is voorwaardenscheppend en onderhoudt formele contacten met college, gemeenteraad, politieke partijen, belangenbehartigers en media. Het dagelijks bestuur/voorzitter richt zich, naast het ontplooiën van voorwaardenscheppende activiteiten, op de netwerk- en circuitontwikkeling met het doel om de burger- en cliëntenparticipatie zoals verwoord in de Wmo- en de Participatiewet te realiseren. Deze netwerk-activiteiten worden overlegd en afgestemd met de leden van de ASD en de voorzitters van de werkgroepen.

5. Enige consequenties

5.1. Tijdsinvestering:

Om de advisering en de burger- en cliëntenparticipatie te organiseren zoals wordt beschreven dan vergt dit inzet van alle leden van de Adviesraad. Informatie bijhouden, stukken lezen, het afleggen van werkbezoeken, bijwonen overlegmomenten, (bij)scholing, concipiëren van adviezen, dit zijn een paar van de taken die ieder ASD-lid mag uitvoeren. De gevraagde inzet van 4 uur per week die aan ieder potentieel lid van de Adviesraad tijdens de sollicitatie is voorgelegd, moet op zich voldoende zijn. Een voordeel is dat veel zaken kunnen worden gedelegeerd naar de ketenpartners/ belangenorganisaties, vertegenwoordigers van de achterban.

5.2. Keuzes:

Natuurlijk kan de ASD en kunnen de leden van de ASD niet alles oppakken. Het stellen van prioriteiten en zaken naar de juiste organen delegeren zijn van groot belang. Het Dagelijks Bestuur van de Adviesraad Sociaal Domein de Fryske Marren staat echter wel op het standpunt dat het investeren in samenwerking en netwerkontwikkeling met ketenpartners/ belangengroeperingen en vertegenwoordigers van de achterban ingegeven wordt door de principiële

keuze om een integrale advisering samen met burger- en cliëntenparticipatie vanuit de basis vorm te geven.

6. Conclusie

Het is de inzet van de ASD, dat de gebruikers van en de rechthebbenden op de voorzieningen van het Sociaal Domein samen met belangenorganisaties, professionals, vrijwilligers en beleidsmakers besluiten wat er moet gebeuren om een situatie, maatregel, voorziening of beleid te verbeteren. Deze besluitvorming vormt vervolgens de basis voor de advisering van de ASD aan de gemeente. De burgers en cliënten zijn dan eigenaar van de situatie én van de oplossingen én gemotiveerd om zich te verbinden aan de gekozen oplossing(en). Motivatie, betrokkenheid, verantwoordelijkheid en **SAMENREDZAAMHEID** zijn vervolgens het resultaat.

Bovenbeschreven aanpak zorgt er voor dat de burger- en cliëntenparticipatie goed en transparant wordt georganiseerd. Het is echter van even groot belang dat de vertegenwoordigers van belangen- en cliëntenorganisaties invloed hebben op en deel uitmaken van de taakopdracht waar de Adviesraad voor staat:

de integrale advisering en burger- en cliëntenparticipatie 'van onderen op' en vanuit een wisselwerking met de samenleving vorm en inhoud te geven.

Adviesraad Sociaal Domein 'De Fryske Marren'
Het Dagelijks Bestuur

Fransje Faber, Michiel Alma, Jan Bosma, Willem Huisman

27 februari 2017